



Brief 4.12.2024 r.

Tematy poruszane podczas śniadania prasowego z udziałem Ministra Adama Bodnara i Pełnomocniczki Ministra Sprawiedliwości do spraw Ochrony Praw Konsumenta Anetę Wiewiórowską-Domagalską 4.12.2024 r.

Działania Ministerstwa Sprawiedliwości w związku ze sprawami frankowymi

Obciążenie sądów

Obecnie w polskich sądach jest ponad 200 tys. spraw frankowych (dokładnie 202 241). W III kwartale 2024 r. do sądów obu instancji wpłynęły 84 083 sprawy związane z kredytami frankowymi. Sytuacja orzecznicza jest szczególnie trudna w sądach apelacyjnych, gdzie wpływ spraw w ostatnich trzech kwartałach wzrósł w porównaniu do trzech pierwszych kwartałów ubiegłego roku o 27,6%. Średni współczynnik opanowania wpływu dla sądów drugiej instancji wyniósł w III kwartale 2024 r. jedynie 36,1. Oznacza to, że na 100 spraw, które wpłynęły do sądów drugiej instancji, jedynie nieco ponad 36 zostało załatwionych.

Inaczej przedstawia się sytuacja w sądach pierwszej instancji. Do nich w III kwartale 2024 r. wpłynęło łącznie 53 370 spraw. Większy niż w trzech kwartałach poprzedniego roku był natomiast poziom załatwienia spraw. Natomiast liczba spraw wpływających jest nadal większa od liczby spraw załatwianych. W trzech kwartałach 2024 r. na 100 spraw, które wpłynęły do sądu pierwszej instancji załatwiono średnio 94,7 sprawy. Jest to wynik wyraźnie lepszy niż w sądach apelacyjnych. Spośród ponad 200 tysięcy spraw frankowych aż 71 494 jest rozpoznawanych w apelacji warszawskiej. 44 771 toczy się w Sądzie Okręgowym w Warszawie.

Zmiany wskaźnika opanowania spraw

Wpływ spraw do sądów okręgowych pozostaje na podobnym poziomie co rok temu, jednak procent spraw rozstrzyganych w pierwszej instancji wyraźnie wzrósł. W 2023 r. wynosił on 66,3%, obecnie wzrósł do 94,7%. Oznacza to, że sądy działają znacznie sprawniej niż w ubiegłym roku. Podobnie należy interpretować dane dotyczące spraw rozstrzyganych w sądach apelacyjnych. Pomimo lawinowego wzrostu liczby wpływających spraw, wskaźnik opanowania wpływu utrzymuje się na stałym poziomie.

Sądy apelacyjne mierzą się z wzrostem wpływu o prawie 30%, pomimo tego procent załatwianych spraw cały czas utrzymuje się na poziomie około 35%. Nie jest to wynik zadowalający, ale brak spadku sugeruje że sądy, pomimo bardzo trudnej sytuacji, działają coraz sprawniej. To w głównej mierze efekt ożywionej współpracy MS z orzecznikami, licznych spotkań z sędziami i wielu drobnych działań będących odpowiedzią na potrzeby sądów.

Digitalny Asystent Sędziego

DAS, czyli Digitalny Asystent Sędziego, to program komputerowy który wesprze sędziów w redagowaniu treści uzasadnień wyroków. Wybrane sądy będą mogły skorzystać z DAS w połowie 2026 r. Użytkownicy zostaną wcześniej przeszkoleni, jak korzystać z asystenta.

Projekt DAS obejmuje również inne moduły, m.in. bazę sterowanego orzecznictwa TSUE oraz silnik obliczeniowy dla wzajemnych rozliczeń między konsumentem a bankiem.

Baza orzecznictwa TSUE

Baza orzecznictwa TSUE, która zostanie uruchomiona w lutym 2025 r., odpowiada na zapotrzebowanie orzeczników. Będzie analizować wyroki Trybunału. Orzecznictwo TSUE zgromadzone w bazie nie będzie interpretowane, a jedynie tezowane. W systemie zostanie przedstawiona esencja wyroku z odnośnikami do jego treści. Jeżeli sędzia uzna tezy za niewystraszające, będzie mógł błyskawicznie, za pomocą jednego kliknięcia klawiszem komputera poznać treść całego wyroku. Za pomocą bazy będzie można zapoznać się z przebiegiem rozumowania sędziów Trybunału.

Sędziowie zostaną przeszkoleni z korzystania z bazy, by wiedzieli jak w pełni wykorzystać jej potencjał. Bazę przygotowuje zespół 16 fachowców, którzy pracują na około 180 wyrokach TSUE. Zespół opracował już ponad 400 tez.

Kalkulator do wyliczenia zobowiązań

Silnik obliczeniowy służący do wzajemnych rozliczeń wyliczy zobowiązań kredytobiorcy i kredytodawcy przy zakończeniu sprawy frankowej. Program pozwoli sędziemu zakończyć sprawę w krótszym czasie.

Asystenci i wydziały frankowe

Wprowadzamy też wiele zmian w zakresie funkcjonowania sądów. To m.in. utworzenie nowego wydziału frankowego w Sądzie Okręgowym w Poznaniu, który rozpoczął pracę 2.12.2024 r. i zwiększenie obsady asystenckiej w sądach. Na jednego sędziego przypada obecnie średnio jedynie 0,4 asystenta. Zgodnie z filarami Ministerstwa Sprawiedliwości, współczynnik ma do 2027 r. wzrosnąć do 0,5. Zmiana będzie miała znacznie większy wymiar w wydziałach obsługujących sprawy frankowe. Już w przyszłym roku, z planowanych 1100 etatów asystenckich, 59 trafi do wydziałów frankowych. Jeszcze więcej asystentów wesprze orzekanie w sprawach frankowych w sądach, które nie mają wyspecjalizowanych wydziałów frankowych.

Zmiany legislacyjne

Ministerstwo Sprawiedliwości już pracuje nad przygotowanym przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego projektem ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania spraw dotyczących zawartych z konsumentami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego. Da ona sędziom instrumenty pozwalające na szybsze i sprawniejsze rozpoznawanie tzw. spraw frankowych.

Ustawa nie ingeruje w stosunki materialnoprawne – kwestie ich dotyczące zostały rozstrzygnięte w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz sądów polskich. Jej celem jest rozładowanie zatorów, które zostały spowodowane przez wpływ do sądów w krótkim czasie

bardzo dużej liczby tzw. spraw frankowych. Jest to w interesie wszystkich użytkowników wymiaru sprawiedliwości – zarówno obywateli, jak i podmiotów gospodarczych.

W kolejnym kroku przygotowane zostaną przepisy, które pozwolą na wdrożenie m.in. elektronicznego postępowania przed sądem w Wrocławiu zatwierdzającego ugody w sprawach frankowych. Konsument będzie mógł udać się do właściwego sądu polubownego, który w krótkim czasie przeprowadzi proces ugodowy. Następnie podpisana ugoda trafi drogą elektroniczną do wrocławskiego sądu, który ją zatwierdzi w ekspresowym tempie. Taka forma elektronicznego postępowania będzie mogła z czasem zostać wykorzystana również w innych sprawach niż kredyty frankowe.

Ugody

Od początku roku do października 2024 r. kredytobiorcy zawarli 35 509 ugód sądowych i pozasądowych z bankami. We wrześniu 2024 r. zawarto 3 887 ugód, w październiku ich liczba wzrosła do 4 732. Rosnąca liczba ugód w sprawach frankowych to wynik spotkań Ministerstwa Sprawiedliwości z przedstawicielami banków i organizacjami konsumenckimi. Dodatkowo grupa robocza Ministerstwa Sprawiedliwości pracuje nad sformułowaniem modelu ugodowego, który zaakceptują banki i konsumenci.